

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ, TƯ TƯỞNG CHO ĐOÀN VIÊN, THANH NIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

Lưu Thị Thu Hà

Khoa Lý luận chính trị - Giáo dục công dân, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Tóm tắt. Tư tưởng Hồ Chí Minh là một hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, từ cách mạng dân tộc, dân chủ nhân dân đến cách mạng xã hội chủ nghĩa; là kết quả của sự vận dụng và phát triển chủ nghĩa Mác – Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, đồng thời là sự kết tinh hoa dân tộc và trí tuệ thời đại nhằm giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp và giải phóng con người. Tư tưởng Hồ Chí Minh mang giá trị thực tiễn sâu sắc và vận dụng trong nhiều lĩnh vực của xã hội cho đến thời đại ngày nay. Bài viết tập trung làm rõ sự cần thiết của việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh và cách thức vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

Từ khóa: tư tưởng Hồ Chí Minh, chính trị, tư tưởng, đoàn viên, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

1. Mở đầu

Hồ Chí Minh rất quan tâm đến việc giáo dục thế hệ trẻ, mục tiêu giáo dục và hướng quan tâm của Người với thế hệ trẻ không giống như thời trước. Hồ Chí Minh mong có những thế hệ kế tiếp nhau đấu tranh chống áp bức, nghèo đói, xây dựng một xã hội độc lập, tự do, văn minh, tiến bộ. Người gắn vai trò của thế hệ trẻ với vận mệnh đất nước. Năm 1925 trong bài *Gửi thanh niên An Nam*, Hồ Chí Minh đã nhắc nhở: “Hỡi Đông Dương đáng thương hại, người sẽ chết mất nếu đám thanh niên già cỗi của người không sớm hồi sinh” [1; tr.144]. Trong kháng chiến chống Pháp, Người đã nói với thanh niên: “người ta thường nói thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy, nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do thanh niên” [2; tr.82 – 84].

Ngày nay, với sự phát triển mạnh mẽ của nền kinh tế thị trường, sự du nhập của nhiều yếu tố văn hóa phương Tây góp phần tạo nên nhiều tác động về chính trị, tư tưởng với đội ngũ đoàn viên, thanh niên nói chung và đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội nói riêng. Trong số những tác động ấy, không thể tránh khỏi những tác động tiêu cực như tư tưởng về lối sống hưởng thụ, ích kỷ, không quan đến người khác, đên cộng đồng; tư tưởng bàng quan với những vấn đề chính trị - xã hội của đất nước, những tư tưởng phản động, chống phá những chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước. Chính bởi vậy, việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên là điều rất cần thiết, góp phần cung cấp thế giới quan và phương pháp luận đúng đắn đoàn viên, thanh niên.

Nghiên cứu về chủ đề này, đã có một số tác giả đưa ra các phương pháp và hình thức đa dạng

đề vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức cho các đối tượng quần chúng khác nhau, trong đó có đoàn viên, thanh niên. Tác giả Nguyễn Quốc Huy trong bài báo với tựa đề *Tăng cường giáo dục đạo đức người công an nhân dân theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong tình hình hiện nay* [3] đi sâu vào phân tích tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức người công an, thể hiện qua 6 điều Bác Hồ dạy công an nhân dân, trọng tâm là đức tính cần, kiệm, liêm, chính. Từ việc phân tích thực trạng công tác giáo dục đạo đức công an nhân dân trên hai phương diện thành tựu và hạn chế, bài viết cũng đề xuất giải pháp nhằm nâng cao chất lượng của công tác này trong tình hình hiện nay. Tác giả Phạm Thị Vui [4] và tác giả Bùi Văn Minh [5] cùng đề cập đến việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục đạo đức cho đội ngũ thế hệ trẻ, thanh niên, học sinh trong đó nhấn mạnh vai trò của giáo dục đạo đức và đề xuất một số biện pháp vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh. Tác giả Phạm Văn Ngọc trong bài đăng trên Tạp chí Giáo dục *Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào việc xây dựng lối sống văn hóa cho sinh viên hiện nay* đề cập đến một khía cạnh cụ thể trong tư tưởng Hồ Chí Minh, về xây dựng lối sống mới và biện pháp xây dựng lối sống văn hóa của sinh viên [6]. Một số tác giả đề cập đến việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh ở góc độ đổi mới phương pháp, kỹ thuật dạy học trong giảng dạy như bài viết của nhóm tác giả Nguyễn Thị Thanh Tùng và Nguyễn Tấn Triều [7]; nhóm tác giả Dương Văn Khoa, Mai Thị Tuyết [8].

Đề cập trực tiếp đến khía cạnh giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên, tác giả Nguyễn Thị Thanh Tùng có bài viết: *Bản lĩnh chính trị, tư tưởng Nguyễn Ái Quốc giai đoạn 1930 – 1938 và ý nghĩa đối với việc giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên sư phạm*. Tác giả đã đi sâu phân tích bản lĩnh chính trị, tư tưởng của Nguyễn Ái Quốc trong những năm 1930 – 1938 và ý nghĩa của vấn đề nghiên cứu với việc giáo dục bản lĩnh cho sinh viên ngành sư phạm, trong đó nhấn mạnh “Thực chất, học tập bản lĩnh Nguyễn Ái Quốc trong giai đoạn 1930 - 1938 là học tập tính kiên định, giữ vững lập trường tư tưởng, không ngả nghiêng dao động trước những tác động tiêu cực từ bên ngoài, vững tin với con đường, lĩnh vực bản thân đã lựa chọn” [9, tr 327].

Như vậy, đa số các tác giả đề cập đến vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục đạo đức, chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Việt Nam nói chung và đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội nói riêng ở các góc độ khác nhau. Tuy nhiên, chưa có bài viết nào đề cập đến sự cần thiết của việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, sinh viên Đại học Sư phạm Hà Nội và làm rõ các biện pháp nhằm vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sơ lược về nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh

Tư tưởng Hồ Chí Minh là một hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, là kết quả sự vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại. Đó là tư tưởng về giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải pháp con người, về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Các nội dung cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh bao quát về nhiều vấn đề như: tư tưởng về dân tộc và cách mạng giải phóng dân tộc, tư tưởng về chủ nghĩa xã hội và con đường quá độ lên chủ nghĩa xã hội, tư tưởng về Đảng Cộng sản Việt Nam, tư tưởng về đại đoàn kết dân tộc, tư tưởng về quân sự, về xây dựng Nhà nước của dân, do dân, vì dân, tư tưởng về kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, tư tưởng về đạo đức, văn hóa...

Tư tưởng của Hồ Chí Minh về chủ nghĩa xã hội và con đường quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam là một trong những tư tưởng chính trị cơ bản. Hồ Chí Minh tiếp cận chủ nghĩa xã hội khoa học từ quan điểm duy vật lịch sử của C. Mác, từ lập trường yêu nước và khát vọng giải phóng dân tộc, từ truyền thống lịch sử, văn hóa và con người Việt Nam.

Theo quan điểm của Hồ Chí Minh, chủ nghĩa xã hội là một chế độ do nhân dân làm chủ, nhà nước phát huy quyền làm chủ của nhân dân để huy động được tính tích cực và sáng tạo của nhân dân vào sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Chủ nghĩa xã hội có nền kinh tế phát triển cao, dựa trên lực lượng sản xuất hiện đại và chế độ công hữu về các tư liệu sản xuất chủ yếu. Đó còn là xã hội phát triển cao về văn hóa và đạo đức, trong đó người với người là bè bạn, là đồng chí, là anh em, con người được giải phóng khỏi áp bức, bóc lột, có cuộc sống vật chất và tinh thần phong phú. Đặc biệt, Người nhấn mạnh chủ nghĩa xã hội là công trình tập thể của nhân dân tự xây dựng lấy dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Tóm lại, quan điểm của Hồ Chí Minh về chủ nghĩa xã hội là một quan niệm khoa học, hoàn chỉnh, hệ thống dựa trên học thuyết hình thái kinh tế - xã hội của C. Mác, đồng thời có bổ sung một số đặc trưng phản ánh truyền thống và đặc điểm của Việt Nam. Để giữ vững độc lập, tự chủ để đảm bảo cho nhân dân có một cuộc sống tự do, ấm no, hạnh phúc, chúng ta không có con đường nào khác là phải tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Việc giáo dục cho đoàn viên, thanh niên nhận thức rõ về bản chất và ý nghĩa của chủ nghĩa xã hội là rất quan trọng. Bởi điều đó giúp đoàn viên, thanh niên ý thức rõ về quyền và trách nhiệm của bản thân trong việc xây dựng chủ nghĩa xã hội, từ đó chủ động tham gia đóng góp ý kiến, việc làm tích cực để xây dựng và bảo vệ đất nước. Điều này cũng giúp sinh viên hình thành bản lĩnh chính trị đấu tranh chống lại những biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, chống tham ô, lãng phí, chia rẽ, bè phái... và những luận điệu phản động, xuyên tạc, phủ nhận vai trò của chủ nghĩa xã hội.

Tư tưởng của Hồ Chí Minh về Đảng Cộng sản Việt Nam cũng là một trong các tư tưởng chính trị cơ bản.

Theo quan điểm của Hồ Chí Minh, Đảng Cộng sản là nhân tố quyết định hàng đầu để đưa cách mạng Việt Nam đến thắng lợi. Người khẳng định “Trước hết phải có Đảng cách mệnh, để trong thì vận động và tổ chức dân chúng, ngoài thì liên lạc với dân tộc bị áp bức và vô sản giai cấp mọi nơi. Đảng có vững cách mệnh mới thành công, cũng như người cầm lái có vững thì thuyền mới chạy” [1; tr.289]. Về bản chất và vai trò của Đảng Cộng sản Việt Nam, Hồ Chí Minh quan niệm Đảng Cộng sản Việt Nam là sản phẩm của sự kết hợp chủ nghĩa Mác – Lênin với phong trào công nhân và phong trào yêu nước, bởi vậy Đảng Cộng sản Việt Nam là Đảng của giai cấp công nhân, đồng thời là Đảng của dân tộc Việt Nam. Đảng Cộng sản Việt Nam phải lấy chủ nghĩa Mác – Lênin làm cốt, Người chỉ rõ: “Đảng muốn vững thì phải có chủ nghĩa làm cốt, trong đảng ai cũng phải hiểu, ai cũng phải theo chủ nghĩa ấy. Đảng mà không có chủ nghĩa cũng như người không có trí khôn, tàu không có bàn chỉ nam” [1; tr.289].

Đảng Cộng sản Việt Nam phải được xây dựng dựa trên những nguyên tắc của Đảng kiểu mới của giai cấp vô sản bao gồm: nguyên tắc tập trung dân chủ, nguyên tắc tập thể lãnh đạo và cá nhân phụ trách, nguyên tắc tự phê bình và phê bình, nguyên tắc kỉ luật nghiêm minh và tự giác, nguyên tắc đoàn kết thống nhất trong Đảng. Không những thế, Người cũng nhấn mạnh: Đảng vừa là người lãnh đạo, vừa là đầy tớ thật trung thành của nhân dân; Đảng lãnh đạo, dân làm chủ, phải thường xuyên chăm lo củng cố mối quan hệ máu thịt giữa Đảng với dân. Tư tưởng Hồ Chí Minh về Đảng Cộng sản đã soi sáng cho cuộc vận động xây dựng và chỉnh đốn Đảng hiện nay.

Việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên cũng cần giúp đoàn viên, thanh niên nhận thức rõ về bản chất và vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Dù là trong thời kì chiến tranh hay trong điều kiện đất nước hòa bình, Đảng vẫn luôn thể hiện rõ vai trò của mình trong việc đưa ra các đường lối, chủ trương đúng đắn, khoa học nhằm bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của giai cấp công nhân và nhân dân lao động.

Bên cạnh nội dung các tư tưởng chính trị cơ bản về chủ nghĩa xã hội và Đảng Cộng sản Việt Nam, Người cũng khái quát những phẩm chất chung, cơ bản nhất của con người Việt Nam

trong thời đại mới. Nói cách khác, đó là những chuẩn mực chung nhất của nền đạo đức mới, đạo đức cách mạng Việt Nam.

Đạo đức là gốc, là nền tảng vì nó liên quan tới Đảng cầm quyền. Nguy cơ của đảng cầm quyền đó là sự sai lầm về đường lối, suy thoái về đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên. Đảng cầm quyền lãnh đạo xã hội, nếu cán bộ đảng viên không tu dưỡng đạo đức thì mặt trái của quyền lực có thể làm tha hoá con người. Vì thế, Hồ Chí Minh cho rằng “Đảng là đạo đức, là văn minh”.

Vai trò của đạo đức còn thể hiện là lòng cao thượng của con người. Mỗi người có công việc, tài năng, vị trí khác nhau nhưng ai giữ được đạo đức cách mạng thì là người cao thượng. Đạo đức là nguồn nuôi dưỡng và phát triển con người: “Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân” [10; tr.292].

Tuy đạo đức là cái gốc của người cách mạng, nhưng nó phải được thống nhất với tài, gắn bó với tài. Bởi vì, có đức mà không có tài thì như một ông Bụt trên chùa, tuy không làm hại ai, nhưng cũng không mang lợi lộc gì. Ngược lại, có tài mà không có đức là vô dụng, không những không đem lại lợi ích gì mà còn có hại. Tài càng lớn thì đức phải càng cao.

Các phẩm chất chung, cơ bản nhất được Hồ Chí Minh đề cập đến bao gồm: Trung với nước, hiếu với dân; Cần kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; Thương yêu con người, sống có tình nghĩa; Tinh thần quốc tế trong sáng.

Bên cạnh việc khái quát những phẩm chất chung, cơ bản nhất của con người Việt Nam trong thời đại mới, Hồ Chí Minh cũng đưa ra quan điểm về những nguyên tắc xây dựng đạo đức mới: nói đi đôi với làm, phải nêu gương về đạo đức; xây đi đôi với chống, phải tạo thành phong trào quần chúng rộng rãi; phải tu dưỡng đạo đức suốt đời.

Việc giáo dục cho đoàn viên, thanh niên về việc tu dưỡng, rèn luyện những phẩm chất đạo đức cách mạng mà Hồ Chí Minh đã khái quát giúp các em ý thức rõ hơn về trách nhiệm với bản thân và với cộng đồng xã hội. Ngoài ra, những nguyên tắc xây dựng đạo đức mới mà Người đưa ra mang giá trị thực tiễn sâu sắc, có thể được vận dụng trong việc tự rèn luyện bản thân cũng như cung cấp cách thức, phương pháp cho các cơ quan, tổ chức, đoàn thể trong việc giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức cho cán bộ, người lao động, học sinh, sinh viên.

2.2. Sự cần thiết của việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội là phù hợp với đường lối, chủ trương của Đảng

Thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng, Bộ Chính trị (khóa X) đã ban hành Chỉ thị 06-CT/TW, ngày 07-11-2006 về tổ chức cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”. Trong Chỉ thị đã chỉ rõ mục đích của cuộc vận động đó là “*Làm cho toàn Đảng, toàn dân nhận thức sâu sắc về những nội dung cơ bản và giá trị to lớn của tư tưởng đạo đức và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về ý thức tu dưỡng, rèn luyện và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh sâu rộng trong toàn xã hội, đặc biệt trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, đoàn viên, thanh niên, học sinh... nâng cao đạo đức cách mạng, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và các tệ nạn xã hội, góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội X của Đảng*” [11]. Có thể thấy rằng, đoàn viên, thanh niên là một trong những đối tượng cần nhận thức sâu sắc, để từ đó hình thành ý thức tu dưỡng, rèn luyện bản thân theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.

Tiếp đó, để tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XI của Đảng, Bộ Chính trị yêu cầu các cấp ủy, tổ chức đảng, các ngành, các cấp tiếp tục thực hiện chỉ thị số 03-CT/TW, ngày 14 tháng 5 năm 2011. Các nội

dung cần thực hiện được làm rõ trong nội dung của Chỉ thị, trong đó có: *“Tiếp tục chỉ đạo việc biên soạn chương trình, giáo trình về đạo đức Hồ Chí Minh để giảng dạy ở các cấp học, bậc học thuộc hệ thống giáo dục quốc dân và đào tạo, bồi dưỡng cán bộ ở các học viện, trường chính trị, trường đào tạo, bồi dưỡng cán bộ các cấp; Coi trọng việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ. Cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và đoàn thể các cấp có biện pháp cụ thể để tổ chức, chỉ đạo thực hiện hiện tốt việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ theo tám gương đạo đức Bác Hồ”* [12]. Trong chỉ thị số 03-CT/TW, việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh được cụ thể hóa trong các nội dung thực hiện, trong đó có đề cập đến việc biên soạn các tài liệu, giáo trình về đạo đức Hồ Chí Minh và coi trọng việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ.

Sau 5 năm thực hiện Chỉ thị số 03-CT/TW của Bộ Chính trị khóa XI, bước đầu đã đạt được kết quả đáng kể, góp phần quan trọng vào việc thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng và Nghị quyết Trung ương 4 khóa XI *“Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay”*. Tuy nhiên, việc học tập và làm theo tám gương đạo đức Hồ Chí Minh còn có những hạn chế, chưa trở thành việc làm thường xuyên, chưa thành ý thức tự giác của không ít tổ chức đảng, cơ quan, địa phương, đơn vị và một bộ phận cán bộ, đảng viên. Thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng, phát huy những kết quả đã đạt được, khắc phục những hạn chế trong việc thực hiện Chỉ thị số 03-CT/TW của Bộ Chính trị khóa XI về *“Tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tám gương đạo đức Hồ Chí Minh”*, Bộ Chính trị yêu cầu các cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền, tổ chức chính trị - xã hội các cấp quán triệt và thực hiện chỉ thị số 05 -CT/TW. Trong văn bản này, Bộ Chính trị đặc biệt yêu cầu gắn việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh với thực hiện Nghị quyết Trung ương số 29-NQ/TW về *“đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo”*. Bộ Chính trị không chỉ dành riêng một nội dung yêu cầu về công tác giáo dục tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong hệ thống giáo dục quốc dân như Chỉ thị số 03-CT/TW, mà còn chỉ rõ từng nội dung cần đưa vào chương trình để, bảo đảm phù hợp với từng cấp học, bậc học. Đó là: *“Đối với học sinh phổ thông, dạy nghề, trung học chuyên nghiệp, học tập về đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh gắn với giáo dục công dân, đạo đức nghề nghiệp. Đối với sinh viên đại học, cao đẳng, có các bài giảng, chuyên đề về tư tưởng Hồ Chí Minh. Đối với sinh viên đại học chuyên ngành lí luận chính trị, học viên trường chính trị, đoàn thể và lực lượng vũ trang cần xây dựng hệ thống các bài giảng, chuyên đề học tập tư tưởng Hồ Chí Minh”* [13].

Việc phân tích quá trình bổ sung, phát triển về nội dung thực hiện trong 3 chỉ thị về Học tập và làm theo tám gương đạo đức Hồ Chí Minh cho thấy rằng việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên nói chung và đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội là rất cần thiết và phù hợp với đường lối, chủ trương của Đảng.

Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội góp phần xây dựng bản lĩnh chính trị cho sinh viên, từ đó hạn chế những tác động tiêu cực của kinh tế thị trường.

Đoàn viên, thanh niên là chủ nhân tương lai của đất nước - lực lượng xung kích trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Đoàn viên, thanh niên cũng được đặt vào vị trí trung tâm chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người. Việc chăm lo, phát triển đoàn viên, thanh niên vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo đảm cho sự ổn định và phát triển vững bền của đất nước. Đồng thời, thanh niên cũng chỉ có thể phát huy vai trò đặc biệt quan trọng ấy một cách đầy đủ khi ý thức chính trị của họ thường xuyên được xây dựng, bồi dưỡng và phát triển.

Đoàn viên, thanh niên mang những đặc điểm riêng: tuổi đời trẻ, ở họ chưa thật sự định hình rõ rệt về nhân cách. Họ thích cái mới, dễ tiếp thu cái mới, thích tìm tòi và sáng tạo. Trong những thời kì cách mạng, thanh niên là những người rất nhạy cảm với các vấn đề chính trị - xã

hội, trở thành những người có khí phách, có lí tưởng sống cao đẹp. Tuy nhiên, trong thời kì hội nhập kinh tế hiện nay, một bộ phận không nhỏ thanh niên do chạy theo lợi ích kinh tế mà không quan tâm tới các vấn đề chính trị - xã hội. Những mặt trái trong cơ chế thị trường đã ảnh hưởng tiêu cực đến quá trình phát triển ý thức chính trị của đoàn viên, thanh niên nói chung và đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội nói riêng. Các tệ nạn xã hội, các hiện tượng tiêu cực như tham nhũng, chạy chức, chạy quyền, chạy theo đồng tiền, lợi nhuận, buôn lậu, suy thoái về chính trị, đạo đức, lối sống trong xã hội ảnh hưởng tiêu cực đến nhận thức, tình cảm, niềm tin vào bản chất của chế độ xã hội của thanh niên. Không những thế, trong bối cảnh quốc tế biến đổi phức tạp, các thế lực thù địch dùng các công cụ, phương tiện tuyên truyền, chuyển tải các tư tưởng, quan điểm trái với thuần phong, mỹ tục, trái với quan điểm của Đảng, Nhà nước, làm ảnh hưởng đến niềm tin, lí tưởng sống của đoàn viên, thanh niên.

Đối với đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, những tác động tiêu cực này không chỉ gây ảnh hưởng đến chính trị, tư tưởng của cá nhân trong quá trình học tập, rèn luyện tại trường mà còn gây ra những tác động, ảnh hưởng lâu dài đến quá trình dạy học sau này. Bởi sinh viên sư phạm còn mang một sứ mệnh đặc thù, đó là trồng người, là hình thành và phát triển nhân cách học sinh.

Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên nói chung và đoàn viên, thanh niên Đại học Sư phạm Hà Nội nói riêng góp phần hình thành và phát triển bản lĩnh chính trị vững vàng cho sinh viên. Điều này giúp các em từng bước xây dựng lối sống trách nhiệm với bản thân, gia đình, cộng đồng, đất nước; biết lựa chọn thông tin, đưa ra các quyết định kiên định, dứt khoát trước âm mưu của các thế lực thù địch.

Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Đại học Sư phạm Hà Nội là cần thiết, góp phần thực hiện mục tiêu đào tạo, chuẩn đầu ra của nhà trường

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội vinh dự được đón Bác Hồ về thăm hai lần, vào năm 1960 và năm 1964. Trong bài nói chuyện của Bác Hồ tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội ngày 21/10/1964, Người đã khẳng định sứ mệnh của các thầy, cô giáo “*Người thầy giáo tốt – thầy giáo xứng đáng là thầy giáo – là người vẻ vang nhất. Dù là tên tuổi không đăng trên báo, không được thưởng huân chương, song những người thầy giáo tốt là những anh hùng vô danh. Đây là một điều rất vẻ vang*” [14; tr.402-403]. Bác Hồ cũng nhấn mạnh đến việc tu dưỡng, rèn luyện của giảng viên và sinh viên nhà trường: “*Dạy cũng như học phải biết chú trọng cả tài lẫn đức. Đức là cái gì? Là đạo đức cách mạng. Đó là cái gốc, rất là quan trọng. Nếu mà không có đầy đủ đạo đức cách mạng thì có tài gì cũng vô dụng*” [14; tr.400].

Những lời chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn về vai trò, sứ mệnh của nhà giáo luôn là kim chỉ nam cho nhà trường trong suốt chặng đường 70 năm xây dựng và phát triển vừa qua. Điều này cũng được cụ thể hóa thành những chuẩn đầu ra của sinh viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội. Dù được đào tạo ở ngành học nào thì những phẩm chất chủ yếu mà nhà trường hướng đến hình thành và phát triển cho người học đó là: yêu thiên nhiên, quê hương, đất nước; yêu thương học sinh và có niềm tin vào học sinh; yêu nghề và tự hào về nghề dạy học; trung thực và đáng tin cậy; trách nhiệm và tận tâm. Trong những phẩm chất đó, phẩm chất yêu thiên nhiên, quê hương, đất nước được đặt lên hàng đầu với 3 chỉ báo cụ thể: yêu thiên nhiên, tích cực, chủ động vận động người khác tham gia bảo vệ thiên nhiên, môi trường; hiếu và chấp hành nghiêm túc đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, góp phần bảo vệ và xây dựng đất nước; yêu quê hương, yêu đất nước, giữ gìn và bảo vệ những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc.

Như vậy, việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội không những góp phần hình thành bản lĩnh chính trị cho sinh viên mà còn rất phù hợp với những định hướng chuẩn đầu ra của nhà trường.

2.3. Một số biện pháp để vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Đổi mới phương pháp dạy học trong giảng dạy các môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, Tư tưởng Hồ Chí Minh

Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam và Tư tưởng Hồ Chí Minh là những môn học trực tiếp hướng tới việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội. Đây cũng là những môn chung được giảng dạy cho toàn bộ sinh viên của nhà trường. Chính bởi vậy, việc đổi mới phương pháp dạy học trong các môn học này sẽ góp phần nâng cao hiệu quả việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh để giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên. Giảng viên có thể sử dụng các phương pháp như trải nghiệm, đóng vai, dự án... nhằm góp phần kích thích tư duy, tính chủ động, tích cực và lòng say mê học tập của người học. Điều này là rất quan trọng bởi chỉ khi sinh viên được học tập trong không khí thân thiện, trong tâm thế hứng thú với chủ đề bài học thì việc tiếp thu mới trở nên chủ động, tích cực tạo hiệu ứng lâu dài, bền vững.

Ngoài ra, trong việc giảng dạy các môn học này, giảng viên cũng cần trau dồi về lập trường chính trị, phẩm chất đạo đức và các kiến thức chuyên môn, kiến thức xã hội sâu rộng. Bởi chính giảng viên sẽ là những tấm gương sáng và mẫu mực trong việc học tập tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh cho sinh viên.

Tích hợp trong giảng dạy các môn học chuyên ngành có liên quan thuộc các ngành Khoa học xã hội như Giáo dục chính trị, Giáo dục công dân, Ngữ văn, Lịch sử...

Việc tích hợp, lồng ghép tư tưởng Hồ Chí Minh vào các môn chuyên ngành thuộc các ngành Khoa học xã hội như Giáo dục chính trị, Giáo dục công dân, Ngữ văn, Lịch sử là một trong những giải pháp nhằm vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh, đặc biệt là nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

Chẳng hạn như, trong ngành Giáo dục chính trị có một số môn chuyên ngành có thể tích hợp, lồng ghép như Lịch sử tư tưởng chính trị, Lịch sử tư tưởng Việt Nam. Ngành Giáo dục công dân có một số môn chuyên ngành cũng có thể lồng ghép, tích hợp như Giáo dục đạo đức và phương pháp giáo dục đạo đức cho học sinh phổ thông, Giáo dục đạo đức nghề nghiệp... Việc lồng ghép, tích hợp vào trong các môn học này cũng cần tuân thủ theo nguyên tắc vừa sức, không gượng ép, phù hợp với nội dung bài học, không làm nặng thêm các kiến thức thuộc nội dung môn học.

Tăng cường truyền thông về tư tưởng Hồ Chí Minh, về các tấm gương tiêu biểu trên các phương tiện gần gũi với đoàn viên, thanh niên như Website, Facebook, Zalo, ...

Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin tạo điều kiện cho đoàn viên, thanh niên dễ dàng trong việc tiếp cận nguồn học liệu, tri thức của nhân loại nhưng đồng thời cũng tạo cơ hội cho những luồng thông tin tiêu cực, độc hại gây ảnh hưởng lớn đến hệ tư tưởng, chính trị của đoàn viên, thanh niên. Thực tế cho thấy, nhiều đoàn viên, thanh niên đã hình thành lối sống ích kỷ, cá nhân, buông thả, có tư tưởng lệch lạc khi tiếp cận quá thường xuyên với những nguồn thông tin này trong thời gian dài.

Chính bởi vậy việc tuyên truyền về tư tưởng Hồ Chí Minh thông qua các phương tiện truyền thông gần gũi với đoàn viên, thanh niên như website, facebook, zalo sẽ góp phần định hình về mặt tư tưởng, chính trị cho đoàn viên, thanh niên, đẩy lùi những ảnh hưởng tiêu cực của mạng xã hội. Trong thời gian qua, những bài đăng, bài chia sẻ về những sự kiện lớn, những câu nói, nội dung tư tưởng của chủ tịch Hồ Chí Minh dưới dạng Infographic, Poster, tranh cổ động đã thu hút nhiều người xem, giúp đoàn viên, thanh niên tiếp cận thông tin hiệu quả hơn.

Không những thế, các bài đăng về các tấm gương tiêu biểu học tập theo tấm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong trường, lớp học của các đoàn viên, thanh niên góp phần tạo

ra những động lực to lớn giúp cho đoàn viên, thanh niên noi gương và không ngừng cố gắng, rèn luyện, trau dồi bản thân mình.

Tăng cường vai trò của tổ chức Đoàn TNCS Hồ Chí Minh trong việc tạo ra các hoạt động, phong trào tìm hiểu về tư tưởng Hồ Chí Minh

Tại Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ II (1956), Người dạy: “Đoàn là cánh tay đắc lực của Đảng để thực hiện những chủ trương, chính sách cách mạng” [2; tr.165]. Tại buổi lễ kỉ niệm 30 năm thành lập Đảng, Người cũng chỉ rõ: “Đoàn thanh niên lao động – phải là cánh tay đắc lực của Đảng trong việc tổ chức và giáo dục các thế hệ thanh niên, nhi đồng thành những chiến sĩ tuyệt đối trung thành với sự nghiệp xây dựng và chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản” [2; tr.166]. Như vậy, tổ chức Đoàn TNCS Hồ Chí Minh có vai trò rất lớn trong việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh để giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên nói chung.

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh có thể thông qua nhiều hoạt động với các hình thức và nội dung khác nhau để vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh nhằm giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên như tổ chức hoạt động sinh hoạt chủ điểm, bồi dưỡng đoàn viên ưu tú, các cuộc thi tìm hiểu tư tưởng Hồ Chí Minh, tổ chức các diễn đàn, tọa đàm, câu lạc bộ, phát động các phong trào thiết thực.

Việc tổ chức sinh hoạt chủ điểm bằng nhiều hình thức phong phú, đa dạng như thăm quan thực tế, cuộc thi, hội thi, tọa đàm... giúp các đoàn viên, sinh viên ở các chi đoàn hiểu rõ hơn về các nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh, trau dồi tình cảm đạo đức, đồng thời tạo ra tính gắn kết giữa các thành viên trong chi đoàn.

Trong thời gian qua, đoàn TNCS Hồ Chí Minh Trường Đại học Sư phạm Hà Nội đã đẩy mạnh việc tuyên truyền về tư tưởng Hồ Chí Minh trên website, fanpage Đoàn TN – Hội SV Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, app HNUE youth. Ngoài ra, Đoàn thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội cũng triển khai việc tổ chức sinh hoạt chủ điểm tới các Liên chi đoàn trong toàn trường với nhiều hình thức tổ chức rất đa dạng, thu hút sự tham gia của đông đảo đoàn viên, thanh niên.

Đoàn viên ưu tú Trường Đại học Sư phạm Hà Nội thăm quan Bảo tàng Hồ Chí Minh

Bên cạnh các hoạt động tuyên truyền trên các kênh truyền thông gần gũi với đoàn viên, thanh niên, sinh hoạt chủ điểm, đoàn thanh niên cũng có thể vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh để giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên thông qua đội ngũ đoàn viên ưu tú. Đoàn viên ưu tú là tập hợp các đoàn viên đáp ứng đầy đủ các tiêu chuẩn về phẩm chất chính trị, đạo đức, học tập, nghiên cứu khoa học và hoạt động đoàn thể. Chính bởi vậy, việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho đội ngũ này giữ vai trò quan trọng, góp phần chuẩn bị nền tảng tinh thần vững chắc cho việc gia nhập vào tổ chức Đảng, và định hình tư tưởng cho các đoàn viên khác trong chi đoàn.

Đoàn thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội luôn chú trọng việc bồi dưỡng, rèn luyện đội ngũ đoàn viên ưu tú. Một trong những nội dung không thể thiếu được trong các lớp bồi dưỡng đoàn viên ưu tú đó là Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Buổi chia sẻ, thảo luận này giúp đoàn viên ưu tú hiểu rõ hơn về tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh và những phẩm chất, năng lực mà mình cần trau dồi, rèn luyện trong quá trình học tập, hoạt động đoàn thể.

Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên cũng có thể được Đoàn thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội thực hiện bằng việc khuyến khích tính chủ động của các tổ chức đoàn cơ sở thuộc các nhóm ngành xã hội. Các tổ chức đoàn cơ sở như Lịch sử, Địa lí, Lí luận chính trị - Giáo dục công dân... có thể liên kết với nhau để tổ chức dưới dạng sinh hoạt chủ điểm liên môn. Điều này vừa đáp ứng được yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông mới đồng thời cũng tạo cơ hội để đoàn viên, thanh niên cơ sở có thể giao lưu với nhau và tiếp cận các vấn đề trong tư tưởng Hồ Chí Minh từ nhiều phương diện một cách toàn diện, sâu sắc hơn.

Ngoài ra, các tài liệu về nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh thường khá khô khan và chưa tạo được hứng thú tìm hiểu do nhiều kênh chữ hơn kênh hình. Chính bởi vậy, tổ chức Đoàn có thể kết cấu các tài liệu này trở thành các ấn phẩm, bản tin ngắn gọn gắn với các sự kiện thực tế, gần gũi hơn để đoàn viên, thanh niên dễ dàng tiếp cận. Thông qua các ấn phẩm, bản tin ngắn gọn (đã được tư vấn, kiểm duyệt bởi đội ngũ có chuyên môn) đăng trên các nền tảng mạng xã hội gần gũi với đoàn viên, thanh niên như Zalo, Facebook, TikTok... sẽ tạo được hứng thú, tính tích cực cho đoàn viên, thanh niên trong việc chủ động tìm hiểu nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh.

3. Kết luận

Trong Di chúc trước lúc đi xa, chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn: “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng xã hội chủ nghĩa vừa “hồng” vừa “chuyên”. Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc quan trọng và rất cần thiết” [15; tr.612].

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn khẳng định tiềm năng, vai trò, vị trí to lớn của thanh niên trong sự nghiệp cách mạng, luôn tin tưởng và nhìn nhận thanh niên theo quan điểm phát triển. Chính bởi vậy, việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục chính trị, tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên là rất cần thiết. Điều đó không những góp phần thực hiện những đường lối, chủ trương của Đảng mà còn góp phần xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng cho thế hệ trẻ ngày hôm nay, đặc biệt là với đội ngũ đoàn viên, thanh niên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội – đội ngũ mang sứ mệnh cao cả, sứ mệnh “trồng người” trong tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Hồ Chí Minh, 2011. *Toàn tập*, tập 2. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [2] Hồ Chí Minh, 1980. *Về giáo dục thanh niên*. Nxb Thanh niên, Hà Nội.
- [3] Nguyễn Quốc Huy, 2015. Tăng cường giáo dục đạo đức cho người công an nhân dân theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong tình hình hiện nay. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, số 1, tr.150-156.
- [4] Phạm Thị Vui, 2014. Giáo dục đạo đức cho thanh niên, học sinh và sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh. *Tạp chí Khoa học Đại học Sư phạm Hà Nội*, số 2, tr.150 – 153.
- [5] Bùi Văn Minh, 2012. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh để giáo dục đạo đức cho sinh viên trong quá trình đào tạo tại trường Cao đẳng Hải Dương. *Tạp chí Giáo dục*, số 282, tr.20-22.

- [6] Phạm Văn Ngọc, 2019. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào việc xây dựng lối sống văn hóa cho sinh viên hiện nay. *Tạp chí Giáo dục*, số 457, tr.1-5.
- [7] Nguyễn Thị Thanh Tùng và Nguyễn Tấn Triều, 2019. Xây dựng hệ thống nguyên tắc dạy học chuyên đề tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú dựa trên lí luận về phương pháp kể chuyện. *Tạp chí Khoa học Đại học Sư phạm Hà Nội*, số 4, tr.13 – 22.
- [8] Dương Văn Khoa, Mai Thị Tuyết, 2014. Sử dụng câu chuyện về Bác Hồ trong giảng dạy môn Tư tưởng Hồ Chí Minh. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, số 6, tr. 307 – 313.
- [9] Nguyễn Thị Thanh Tùng, 2014. Bản lĩnh chính trị, tư tưởng Nguyễn Ái Quốc giai đoạn 1930 – 1938 và ý nghĩa đối với việc giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên sư phạm. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, số 6, tr.322 – 328.
- [10] Hồ Chí Minh, 2011. *Toàn tập*, tập 5. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [11] Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 7/11/2006 của Bộ Chính trị về tổ chức cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh".
- [12] Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 14/5/2011 của Bộ Chính trị về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.
- [13] Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.
- [14] Hồ Chí Minh, 2011. *Toàn tập*, tập 14. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [15] Hồ Chí Minh, 2011. *Toàn tập*, tập 15. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [16] Hội đồng trung ương chỉ đạo biên soạn giáo trình quốc gia các bộ môn khoa học Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, 2011. *Giáo trình tư tưởng Hồ Chí Minh*. Nxb Chính trị Quốc gia – Sự thật.

ABSTRACT

Application of Ho Chi Minh's thought in political education for youth of Hanoi National University of Education

Luu Thi Thu Ha

Faculty of Political Theory and Civic Education, Hanoi National University of Education

Ho Chi Minh's thought is a comprehensive and profound system of views on basic issues of the Vietnamese revolution, from the national and democratic revolution to the socialist revolution; is the result of the application and development of Marxism-Leninism to the specific conditions of VietNam. It is the crystallization of the national quintessence and the wisdom of the times to liberate the nation, liberate the class and liberate the people. Ho Chi Minh's thought has profound practical value and has been applied in many areas of society. The article focuses on clarifying the necessity of applying Ho Chi Minh's thought and the way to apply Ho Chi Minh's thought in political and ideological education for youth in the Hanoi National University of Education

Keywords: Ho Chi Minh's thought, politics, ideology, youth, Hanoi National University of Education.